

www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Gifted Filmi Bağlamında Özel Yeteneklilere ve Eğitimlerine Genel Bir Bakış*

An Overview of Gifted Children and Their Education in the Context of Gifted Film

Nükhet Afat** - Hatice Kadioğlu Ateş*** - Hanife Gülhan Orhan Karsak****

Abstract: Special ability; is the capacity of the individual to perform at a higher level than his peers in the areas of intelligence, creativity, art, leadership, motivation and / or special talent. Discovering specially talented students and providing the educational opportunities they need is primarily a requirement of equal opportunities in education. It is seen as the first step, developing social awareness for the discovery of gifted student who has special abilities. Then, it is necessary to ensure that the discovered students can be supported with full and complete educational opportunities. In this context, many enriched and differentiated applications and materials are needed. At this point, the main purpose of the research is; It is the study of Gifted film for the evaluation of the usability as a training material in increasing social awareness and supporting their discoverability and development of teachers and specialists who will work with gifted students. The method of the research was determined as content analysis, one of the qualitative research methods. As a result of the analyzes, five themes were created in the movie, namely the physical, cognitive, social-emotional features, problems they experienced and their education. As a result, it could concluded that Gifted film can be used as an educational material to for the education of teachers and specialist about gifted, to discuss the characteristics of special talented students and to draw attention to educational opportunities. Also it is thought that it will be beneficial in order to increase the awareness of pre-service teachers and / or parents in order to support the development of special talent. Teachers and administrators can see their positive or negative methods in the characters in these films. They can be useful to students with learning difficulties in the classroom setting. Educators' perspectives can be positively affected. Film can be used to increase their professional motivation. The gadgets in movies can be an inspiration for them. They can gain insight into any problem that may arise at school. They can develop leadership behavior. Thus, they can create positive effects in the educational environment by arranging the education environment correctly.

* Çalışmanın özeti 1-3 Ekim 2018'de Malatya'da düzenlenen Uluslararası Özel Yetenekliler Eğitimi Kongresinde (IGATE'18) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü

Asst. Prof., İstanbul Sabahattin Zaim University

ORCID 0000-0002-4247-025X

nuket.afat@izu.edu.tr

*** Doçent Doktor, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

Assoc. Prof., İstanbul Sabahattin Zaim University

ORCID 0000-0001-6916-1257

hatice.kadiogluates@izu.edu.tr

**** Doçent Doktor, Kırklareli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

Asoc. Prof., Kırklareli University

ORCID 0000-0001-5927-6341

hanifegulhankarsak@klu.edu.tr

Cite as/ Atf: Afat, N., Kadioğlu Ateş, H. & Orhan Karsak, H. G. (2020). Gifted filmi bağlamında özel yeteneklilere ve eğitimlerine genel bir bakış. *Turkish Studies*, 15(5), 2677-2696. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies>.

Received/Geliş: 22 June/Haziran 2020

Accepted/Kabul: 25 August/Ağustos 2020

Copyright © MDE, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 31 August/Ağustos 2020

CC BY-NC 4.0

Structured Abstract: Benefitting from the movies for the purpose of cultural transmission dates back to 17th century. Companies that produce educational movies have been founded with the research studies that put the benefits of movies forward, movie catalogues, academic publications and teacher handbooks have been published and academic meetings on the issue have been organized (Yakar, 2013). While sometimes education is presented as a target that to be reached in movies, and sometimes movies become a medium of education (Yurdigül, 2014). The development of cinema based on the progress in cinema technology makes cinema the youngest branch of art. Due to the fact that it has close ties with other art, philosophy and science branches, the research studies and reviews that will be conducted about cinema will have a wide variety in this context. When cinema is resolved into its elements, it provides a considerably convenient environment for carrying out an interdisciplinary research (Uyanusta, 2015). In the education literature, there are plenty of examples on the use of movies (Kaçar, 2017; Yıldız, 2018; Yakar, 2013; Yorulmaz, 2013). In the historical process, the movies that address individuals with special needs have varied. In the scope of these movies, gifted individuals also have an important place. While the concept 'superior intelligence' was used by adults for exceptionally successful children, in the beginning, it has become a definition that was found appropriate only for the %2 of the distribution after children were tested on different issues (Freeman, 1985). The attention span of highly intelligent children is longer than their friends'. Due to the fact that they are curious and eager to learn, they can focus longer particularly on the issues that they are interested in (Davaslıgil, et.al., 2000). The movie 'Gifted' has a great importance in terms of perception towards gifted individuals in the dimension of cinema and society's examination on gifted individuals in the context of its own culture. The study has an importance in the sense of criticizing a movie that has a different structure and draws attention to the characteristic features of gifted individuals and family-society relations. In the study, content analysis was employed. The main objective of the content analysis is to reach concepts and relations that can explain collected data. Content analysis is the process of conceptualizing the collected data at first, afterwards organizing them in a logical way according to the concepts that emerge and determining the themes that explain the data (Yıldırım and Şimşek, 2011).

Method

This study is a qualitative research published in 2017 directed by Marc Webb, in which the film "Deha", whose original name is "Gifted", is analyzed in terms of recognizing and supporting special talented children. The method of the research was determined as content analysis and document review, which is one of the qualitative research methods. Document review involves the analysis of written materials that contain information about the phenomenon or facts intended to be investigated. Content analysis; it is the systematic examination of the data collected from different visual documents such as cinema and series or archives, newspapers, documents and various mass media in order to gain meaning. In this context, many domestic, international books, articles and papers written about special talent were examined and restructured and presented as documents. In addition, the 'Gifted' movie was examined by three field experts and answers were sought for the questions specified under the title of 'research questions'.

Findings and Discussion

The Gifted film, which was examined within the scope of the research, was found worthy to examine in terms of gaining social awareness about gifted students, supporting their discoverability and evaluating the usability as a training material of specialists who will provide education for gifted's. As a result of the examinations, five themes related to gifted students were identified and presented. These themes are physical, cognitive, social-emotional characteristics related to special talent, difficulties they experienced, and emphasis on the way of education.

Gifted movie it is thought that it will be beneficial in order to increase the awareness of pre-service teachers and / or parents in order to support the development of special talent. Watching these films can contribute to the educational environment in view of the above reviews. Teachers and administrators can see their positive or negative methods in the characters in these movies. They can organize their communication with students. They can be useful for students with learning difficulties in the classroom. Educators' perspectives can be positively affected. Their professional motivation may increase. They can set an example to their environment. Tools in movies can inspire them. They can get an idea about problem students. They can develop new teaching techniques. They can gain an idea about any problems that may arise at school. They can develop leadership behavior. Thus, by organizing the educational environment correctly, they can create positive effects in the educational environment.

Keywords: Special Education, Gifted, Special Ability, Gifted Film, Educational Material

Öz: Özel yetenek; zeka, yaratıcılık, sanat, liderlik, motivasyon ve/veya özel yetenek alanlarında bireyin yaşlılarından daha yüksek düzeyde performans sergileme kapasitesidir. Özel yetenekli öğrencilerin keşfedilmesi ve gereksinim duydukları eğitim olanaklarının sunulması en başta eğitimde fırsat eşitliğinin bir gereğidir. Özel yetenekli çocukların keşfedilmesi için toplumsal farkındalığın geliştirilmesi ilk adım olarak görülmektedir. Sonrasında ise keşfedilen öğrencilerin tam ve eksiksiz eğitim olanakları ile desteklenebilmelerinin sağlanması gerekmektedir. Bu kapsamda zenginleştirilmiş, farklılaştırılmış birçok uygulama ve materyale ihtiyaç duyulmaktadır. İşte bu noktada araştırmanın temel amacı; özel yetenekli öğrencilere yönelik toplumsal farkındalığın artırılıp keşfedilebilirliklerinin desteklenmesinde ve bu öğrencilerle çalışacak öğretmen ve uzmanların gelişiminde bir eğitim materyali olarak kullanılabilirliğinin değerlendirmesi için Gifted filminin incelenmesidir. Araştırmanın yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi olarak belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda filmde özel yeteneklilere ilişkin yansıttığı fiziksel, bilişsel, sosyal-duygusal özellikler, yaşadıkları sorunlar ve eğitimleri şeklinde beş tema oluşturulmuştur. Sonuç olarak, Gifted filminin özel yeteneklilerin eğitimine yönelik toplumsal farkındalık kazandırmak, özel yetenekli öğrencilerin keşfedilebilirliklerini desteklemek, eğitim fırsatlarına dikkat çekmek üzere bir eğitim materyali olarak kullanılabilir olduğu görüşüne varılmıştır. Öğretmenler ve yöneticiler, olumlu ya da olumsuz yöntemlerini bu filmlerdeki karakterlerde görebilirler. Sınıf ortamında öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere faydalı olabilirler. Eğitimcilerin bakış açıları olumlu etkilenebilir. Mesleki motivasyonlarının artırılmasında filminden yararlanılabilir. Filmlerdeki araç-gereçler, onlara ilham kaynağı olabilir. Okulda ortaya çıkabilecek herhangi bir sorun hakkında ön görüş kazanabilirler. Liderlik davranışı geliştirebilirler. Böylece eğitim ortamını doğru şekilde düzenleyerek, eğitim ortamında olumlu etkiler yaratabilirler.

Anahtar Kelime: Özel Eğitim, Üstün Zeka, Özel Yetenek, Gifted Filmi, Eğitim Materyali.

Üstün yeteneklerin bulutların ardına gizlenmiş ışıklarının keşfedilmesinde "Beyaz perde" en iyi araç olabilir" (Newton, 1995, s. 19).

Giriş

Eğitim toplumların geleceğinin şekillenmesinde en önemli unsurlardan biridir. Eğitimin temel bileşenlerinden öğretmen, öğrenci, programlar, ortam ve politikalar sürekli bir gelişim ve değişim süreci içinde istendik hedeflere doğru ilerletilmektedir. Bu kapsamda özel yetenekli öğrenciler de toplumsal gelişim ve değişimin lokomotifleri olma potansiyelindedirler. Bu öğrencilerin keşfedilmesi ve uygun eğitimsel fırsatlarla desteklenmesi hem bireysel mutlulukları açısından hem de toplumsal gelişime katkı sağlamaları açısından en önemli gereklilik olarak görülmektedir (Erdoğan, 2014).

Özel yetenekli bireylerin erken dönemde farkedilmeleri, uygun bir şekilde eğitilip yönlendirilmeleri buldukları toplum için büyük yarar sağlar. Ailelerin ve öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını ve özellikleri bilerek erken dönemde destek ortamlarını oluşturması istendik sonuçlara ulaşmayı destekleyecektir (Kadioglu Ates & Afat, 2018:36-50). Özel yetenekli öğrencilerin keşfedilmeleri için toplumsal farkındalıkların artırılması ilk adım olarak düşünülebilir. Bu noktada keşfetmekle sürecin sadece ilk adımının atıldığı ve eğitimsel süreçlerin ihtiyaca uygun bir şekilde yürütülmesi gerektiği de kabul edilmektedir. Özel yetenekli öğrenciler gösterdikleri sıradışı özellikler ile onların ihtiyaçlarını anlayıp karşılayabilecek eğitimlere ve uzmanlara ihtiyaç duyarlar. Bu noktada filmlerin eğlence ve keyif etkilerinin yanında, toplumların algılarını şekillendirmede ve/veya eğitim materyali olarak sınıflarda, psikolojik danışma süreçlerinde etkinlik olarak kullanıldığı görülmektedir (Newton, 1995). Sosyal etkisi yanında eğitim ortamlarında materyal, danışma süreçlerinde araç olarak kullanımı da filmlerden yararlanıldığı görülmektedir.

Filmlerin Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Kültür aktarıcılığı amacıyla sinema filmlerinden yararlanılması 17. Yüzyıla kadar dayanmaktadır. Araştırmaların, filmlerin yararlılıklarını ön plâna çıkarmasıyla, eğitim filmleri üreten şirketler kurulmuş, konuyla ilgili akademik toplantılar düzenlenmiştir (Yakar, 2013). Toplum hayatındaki gerçekleri kurgusal bir yansımayla sunan sinema hem toplumdaki etkilenmekte hem de toplumu etkileyerek yönlendirmektedir (Birkök, 2008). Bu bağlamda sinemanın ele aldığı konulardan biri de eğitim olgusudur.

Sinema filmleri doğrudan ya da dolaylı olarak her daim eğitimle iç içe olmuştur (Yurdigül, 2014). Filmler güçlü bir eğitim aracı olarak kullanılabilen, öğrenilmesi amaçlanan içeriğin görsel ve işitsel bakımdan erişilebilir hale getirilmesine olanak sağlayabilmektedir (Aix, 1988). Çeşitli türleriyle filmler sosyal bilgiler derslerinde kullanılacak en güncel kaynaklar arasında yer almaktadır (Paris, 1997). Filmler öğrencilere bireyler, toplumlar ya da uluslarla ilgili tarihi, kültürel, coğrafi, sosyal ve politik konuların ve bakış açılarının tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır. Marcus (2005) tarihsel kanıtlara dayalı filmlerin öğrencilerde tarihsel empati ve tarihsel bakış açısının geliştirilmesine katkı sağladığını belirtmektedir.

Eğitimsel filmler öğrencilerin tartışmalı tarihsel konuları analiz etmelerine olanak sağlamaktadır (Stoddard, 2009). Diğer yandan coğrafya ile ilgili filmler öğrencilerin çok uzak mesafelerde bulunan yerler ve kültürler konusunda bir görüş edinmelerine yardım etmektedir (Algeo, 2007). Dressel (1990) filmlerin uyuşturucu kullanımı, ırkçılık gibi sosyal problemler konusunda öğrencilerde anlayış oluşturmaya kolaylaştırdığını vurgulamaktadır. Sinemanın teknolojideki ilerlemelere bağlı olarak gelişmesi, sinemayı en genç sanat dalı yapar (Uyanusta, 2015). Sinema filmleri, fikirleri, yazılı dokümanlara göre daha güçlü bir şekilde yansıtabilme potansiyeline sahiptir (Akcan & Polat, 2017). Sinema, disiplinlerarası bir çalışma yapmak için oldukça elverişli bir ortam sağlamaktadır (Uyanusta, 2015). Ek olarak farklı kavramlar ve öğretim örnekleri içeren sinema filmlerinin öğretmen davranışlarını ve bu davranışların da öğrenci katılımını olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (Richards, 1987). Benzer olarak Lin (2002) de filmlerin öğrenenlerin motivasyonlarını artırdığını bulgulamıştır. Eğitim alanyazınında filmlerin kullanılmasına ilişkin pek çok örnekler yer almaktadır (Iranmanesh & Darani, 2018; Kaçar, 2017; Lei & etc., 2015; Yakar, 2013; Yıldız, 2018; Yorulmaz, 2013). İnsanın bilinçlenmesinde sinemanın etkisini kavramış olanlar sinemaya el koymuşlardır (Dorsay, 1984). Günümüze kadar *Can Dostum*, *Akıl Oyunları*, *Yapay Oyun*, *Herşeyin Teorisi*, *Sonsuzluk Teorisi*, *Şah Mat*, *Küçük Adam Tate* gibi birçok filmde özel yetenekleri olan bireylerin konu alındığı görülmektedir.

Özel Yetenekliler

2013 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yayımlanan “Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı ile “özel yetenekli birey” tanımı; üstün zekâ, üstün zekalı ve yetenekli, üstün yetenekli olarak alanyazında belirtilen grupları kapsamak üzere kullanılmaktadır. Bu tanıma göre özel yetenekli birey; Bu doğrultuda özel yetenekli birey; zeka, yaratıcılık, sanat, liderlik ya da belli özel akademik alanlarda yüksek performans gösterdiğini kanıtlamış ve yeteneklerini geliştirmek için sadece okul tarafından düzenli sunulanlarla sınırlı olmayan etkinliklere ve eğitimlere ihtiyacı olan birey olarak tanımlanabilir (Johnsen, 2004). Önceleri özel yetenekli kavramı, yetişkinler tarafından olağanüstü derecede başarılı çocuklar için kullanılırken, daha sonra çocukların bazı testlerden geçirilmesi sonucu dağılımın en üstte kalan % 2’lik kısmı için uygun görülen bir tanım haline gelmiştir (Freeman, 1985). 21 yy öncesinde zeka ve üstün zekaya yönelik tanımlamalarda çoğunlukla sınırlı kriterler ve rakamlarla betimlemeler dikkat çekmekte iken 21. yy itibarıyla tanımlar; daha geniş bakış açıları yansıtan, rakamlarla ifadenin sınırlılığına vurgu yapan bir hal almıştır (Sak, 2010). Günümüzde özel yetenekli bireylerle ilgili genel geçer bir tanıma ulaşılmadığı görülmekle birlikte, ortak vurgu yapılan konuların; “kalıtımla gelen potansiyel, gelişimin tüm alanlarının etkileşimi, çevresel koşullarla

gelişen, dinamik bir yapı ve eğitimsel ihtiyaçlar” olduğu görülmektedir (Davaslıgil, 2004). Bununla birlikte her özel yetenekli öğrencinin birbirine benzer özellikler göstermediği, hepsinin akademik başarısının yüksek olmayabildiği (Leana-Taşçılar & Kanlı 2014) ve sosyal duygusal uyum güçlükleri (Özsoy, 1981) yaşayabildikleri de fark edilmesi gereken bir bulgudur. Çoklu zeka kuramında bu bireysel farklılıklara vurgu yaparak, problem çözme veya farklı kültürel ortamlarda bir ürüne şekil verebilme yeteneği olarak zekayı sekiz grupta toplamıştır (Gardner, 1983). Gardner (1983)’e göre üstün zekâ da zekâ alanlarındaki farklılıklar dolayısıyla çeşitlilik göstermektedir (Sak, 2010). Bir üstün zekâlı birey matematik alanında daha başarılı iken diğeri sözel alanlarda daha başarılı olabilir. Özel yetenekli bireyleri tanımak için her ne kadar bireysel farklılıkların olabileceği dikkate alınsa da ortak görülen dikkat çekici ortak özelliklerinden de bahsetmek mümkündür.

Özel yetenekli bireylerde görülen ayırt edici bilişsel özelliklerden bazıları şöyle sıralanabilir: İlgi duyulan belli bir alanda ayrıntılı hafıza, yaş düzeyinden ileri düzeyde kelime bilgisi, erken gelişmiş dil becerisi, yaş düzeyinden ileri düzeyde iletişim becerisi, düşünceleri ve duyguları ifade etme becerisi, çok ve ilginç soru sorma, yeni problem durumlarındaki önemli karakterleri belirleyebilme, bilgiyi çabuk öğrenme, cevaplarında mantığı kullanabilme, geniş bilgi dağarcığı, özet düşünceleri ve karmaşık kavramları anlama, analogik düşünme, problem çözme ve akıl yürütmeyi kullanabilme, ilişkileri gözlemlene ve bağlantılar kurma, alışılmadık zor problemler bulma ve çözme, ilkeleri anlama ve yeni durumlarda kullanabilme, öğrenme isteği ve merakı, ilgi alanı olan konularda yüksek konsantrasyon, sembolik sistemleri anlama ve kullanma, öğrenmeyi yansıtıcı olabilme gibi (Johnsen, 2004). Benzer olarak Davaslıgil, vd. (2000) de özel yetenekli öğrencilerin bilişsel özelliklerine vurgu yapar. Bu öğrencilerin dikkat sürelerinin yaşlarına göre daha uzun olduğunu, meraklı olmaları ve öğrenme isteğine sahip olmaları nedeniyle, özellikle ilgi duydukları konularda dikkatlerini daha uzun süre yoğunlaştırabildiklerini belirtirler. Şan ve Boran (2013) de özel yetenekli öğrencilerin bilişsel özellikleri bağlamında bilimsel tutum düzeylerinin yüksek olduğunu bulmuştur.

Bilişsel özelliklerin yanı sıra özel yetenekli bireylerde sıklıkla görülen duygusal özellikleri; heyecanlandırıcı işler için motive olmak, ilgi duyulan alanlardaki görevi tamamlamak için ısrar etmek, bağımsız kendi başına hareket isteği, eleştirel bir gözle değerlendirmek ve yargılamak, yüksek düzeyde konsantrasyon, rutin görevlerde sıkılma, yetişkin problemlerine ilgili olma, ahlaki olarak yanlış ve doğru üzerine düşünme, özellikle akademik kavramlara sahip olma, kendinden ve başkalarından yüksek beklentilerinin olması, mizah anlayışının olması, başkalarının bakış açısından bakma, empati kurma, mükemmeliyetçi ve oldukça duyarlı, hassas olma olarak genellenebilir (Coleman & Cross, 2001; Johnsen, 2004).

Özel Yeteneklilerin Eğitimleri

Eğitim, birbiriyle etkileşim halindeki birçok unsurun meydana getirdiği bir sistem olarak değerlendirilebilir. Toplumun en temel kültür aktarım aracı olan eğitimden, hem bireyin hem de toplum gereksinimlerini karşılaması beklenmektedir. Eğitim sistemi içinde en başlıca unsurlar program, çevre, politikalar, öğretmen, öğrenci ve aile olarak sıralanabilir. Eğitimin niteliklerinin ve istedik hedeflere ulaşma başarısının artırılabilmesi için sistemindeki tüm unsurların eş güdümlü ve iyi bir şekilde çalışması gerektiğine inanılmaktadır. Bu kapsamda toplumların ilerlemesindeki lokomotif insan değeri olarak görülebilen özel yetenekli öğrencilerin eğitimi özel bir önem gerektirmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin potansiyellerini en etkili ve verimli bir şekilde sergileyip iyi oluş hallerini artırabilmeleri için bireysel farklılıklarına ve ihtiyaçlarına duyarlı program, çevre, politika, öğretmen ve aileye gereksinim duymaktadırlar (MEB, 2013).

Meraklarını köreltmeyen, sorularına cevap arayışını destekleyen ortamlar özel yetenekliler için şanslı sayılabilecek ortamlardır. Geleceğin sahibi çocukların ilgi, istek, ihtiyaçlarını en iyi şekilde tanımlayıp var olan potansiyellerini en üst seviyede açığa çıkarmaları için gerekli desteği almaları hem ebeveynlerce hem de öğretmenlerce sağlanmalıdır. Farklı niteliklere sahip öğrencilerin

bireysel özelliklerine uygun olarak var olan kapasitelerini açığa çıkaracak nitelikte eğitim ortamları hazırlayarak nitelikli, donanımlı, çağa uygun, yaratıcı nesiller yetiştirilebilir. Özel yetenekli çocukların eğitiminde en verimli sonuçları alabilmek için erken çocukluk döneminde tanınmaları, zengin uyarılarla donatılmış bir çevrede yaşamaları, beş duyu organlarını harekete geçirecek yaşantılar içine sokulmaları gerekmektedir. Çocuğun zihinsel potansiyelinin gerçekleşmesi, genetiğinde bulunan potansiyelinin en iyi seviyede açığa çıkarılabilmesi için kritik dönem atlanmadan en iyi eğitimi almaları sağlanmalıdır. Özel yetenekli öğrencilere ilişkin görüşleri alınan öğretmenler de bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanda pek çok özelliğe sahip olan özel yetenekli öğrencilerin, zeka ve yetenek alanlarını dikkate alarak düzenlenecek hizmet içi öğretmen eğitimlerine ve öğretim etkinliklerine gereksinim olduğunu belirtmişlerdir (Orhan-Karsak ve Gider, 2019). Bu noktada hem velilere hem de öğretmenlere çocuğa rehber olabilmeleri için gerekli bilgi, beceri, davranış, yeterlilik desteği verilmeli, öğrenci ile iyi iletişim kurmaları sağlanmalıdır (Vatansever Bayraktar vd., 2019).

Nitelikli eğitim almış, ilgi çekici öğretim yöntemlerini kullanan ve öğretmeye kendini adanmış öğretmenler tarafından sunulan, meydan okuyan ve zenginleştirilmiş öğretim programlarıyla bütünleştirilmiş çaba gösteren öğrencilerin olduğu bir sınıf ortamının başarıyı getirmesi oldukça mümkün görünmektedir. Özel yetenekliler için hazırlanmış öğretim programları, yerel olarak temellenmiş politikalar ve uygulamalar geliştirmeli bu yolda uluslararası kabullerden destek alınmalıdır (TBMM, 2012). Özel yetenekli öğrenciler sahip oldukları yaşlılarından farklı gelişen özelliklerden dolayı farklılaştırılmış eğitim uygulamalarına ihtiyaç duymaktadırlar. Standart programların özel yetenekli çocukların eğitimsel ihtiyaçlarını karşılamadığı, çok yönlü ve yaratıcı özelliklerini beslemediği, birçok uzman tarafından kabul edilmektedir (Baykoç Dönmez, 2009). Ülkemizdeki Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu'nun hazırladığı bir araştırma raporuna göre Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi ile ilgili (TBMM, 2012) üniversiteler bünyesinde zenginleştirme, farklılaştırma, destek odaları vb. eğitim uygulamaları, alan çalışmaları yapılmalıdır. Özel yeteneklilerin eğitimi alanında uygulanan eğitim modelleri çeşitlilik göstermekle birlikte en genel kabul görmüşleri sıralanacak olursa hızlandırma, gruplandırma ve zenginleştirme uygulamalarından bahsetmek mümkündür.

Hızlandırma, okula erken başlama, hızlı ilerleme, sınıf atlama, ders atlama, üst sınıftan ders alma, kendi hızına göre öğretim, alan uzmanıyla çalışma gibi uygulamaları içerir. Hızlandırma modeli öğrencilerin ileri oldukları alanlarda öğrencinin önünü açmasının yanında çocukların gelişmelerinin çok boyutlu olmasına dikkat edilerek uygulanması gereken bir model olarak görülmektedir. Hızlandırma uygulamalarının avantajlı ve riskli yönleri değerlendirildiğinde Amerika'daki "A Nation Deceived" Raporuna göre en verimli model olarak görülmektedir (Colangelo vd., 2004).

Colangelo vd. (2004) hızlandırma modelinin avantajlarını aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

- Öğrenci normal müfredatı akranlarına göre daha kısa sürede bitirebilir. Üniversiteye daha erken yaşta başlayabilir.
- Öğrenci akademik konuları daha hızlı bir şekilde tamamlayabilir, konuları daha derinlemesine öğrenir.

Milli Eğitim Bakanlığı 2013-2017 Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı (MEB, 20013)'na göre zenginleştirme, eğitim imkânlarını ve müfredatı çeşitlendirerek, genel müfredatın içeriğini ileriye taşımak amacıyla kullanılan bir farklılaştırma stratejisidir. Zenginleştirmede, özel yetenekli öğrenci normal sınıflarda akranları arasında tutulur ve derslerinde farklılaştırma yapılır (Davaslıgil, 1995). Farklılaştırmalar, derslerin içeriklerini, öğretim yöntemlerini ya da müfredatın diğer boyutlarını kapsayabilir. Öğrencilerin araştırma projelerine, akademik yarışmalara ve benzeri etkinliklere hazırlanması teşvik edilir. Bu şekilde öğrenci üst düzey düşünme becerileri geliştirebilir (Taylor, Smiley & Richards, 2009). Zenginleştirme, kişinin

gelişimini sağlayacak öğrenilmiş bilgilerin, gereksiz yinleme yerine, bir seçenek olarak kullanılan bir uygulama biçimi olduğu söylenebilir (Özbay, 2013, s.81).

Özel yeteneklilerin eğitimi alanında uygulanan eğitim uygulamalarından bir diğeri olan gruplamadır. Davaslıgil (1995)'de belirttiği üzere 3 çeşit gruplama metodu vardır: Tam Gün Homojen Sınıflar, Tam Gün Heterojen Sınıflar, Yarım Gün veya Geçici Gruplamalar. Kulik (2003)'e göre kümelendirme, sınıf içi gruplama, farklı yaş ve sınıftaki öğrencileri gruplama, XYZ gruplama gibi özel yetenekliler eğitiminde farklı gruplama yöntemleri kullanılabilir. Baykoç Dönmez (2009)'a göre gruplama yetenekleri yönünden benzer özellikler gösteren çocukların, birlikte çalışabilmeleri için sınıf içi veya sınıf dışı uzun veya kısa süreli çeşitli gruplamalar yapılmasıdır.

Ülkemizde özel yeteneklilerin eğitiminde kendi akranlarından ayrıştırılmaması, içinde yaşadıkları çevre ve okulda yetenekleri doğrultusunda çeşitli tedbirlerle desteklenmeleri MEB öncelikleri arasında vurgulanmaktadır. Bu noktada özel yeteneklilerin eğitiminde destek eğitim odaları, kaynaştırma eğitimi ve Bilim Sanat Merkezi (BİLSEM) uygulamaları kurumlar arası işbirliği gözetilerek uygulanmaktadır. Ancak bu çalışmaların henüz istedik düzeyde olmadığı değerlendirilmektedir (Bilgiç & Ataman, 2020).

Özel Yetenekli Öğrencilerin Yaşadıkları Güçlükler

Gelişim çoğu zaman güçlükleri de beraberinde getirebilmektedir. Özel yetenekli öğrenciler de gelişim basamaklarında karşılaşmak durumunda kaldıkları sosyal, duygusal ve/veya davranışsal sorunlarla başetmek durumunda kalmaktadırlar. Tüm çocuklarda olduğu gibi özel yetenekli çocukların da karşılaştıkları güçlüklerde onların ihtiyaçlarını anlayan ve desteklemeye çalışan bir çevreye gereksinim duymaktadırlar. Bu noktada özel yetenekli öğrencilerin gelişimsel farklılıkları dolayısıyla özel destek sistemlerine ihtiyaç duyabilecekleri gözden kaçırılmamalıdır (Deur, 2011). Özel yetenekli öğrenciler; sahip oldukları özelliklerden, eğitimsel ihtiyaçlarının karşılanmamasından ve/veya içinde yaşadıkları toplumdaki algı ve eğilimlerden kaynaklı olarak çeşitli tür ve derecelerde güçlükler yaşayabilmektedirler (Levent, 2011)

Son yıllarda eğitim ile ilgili olarak ülkemizde yapılan araştırmalar arasında özel yetenekli öğrencilerle ilgili olanların sayısı artış göstermektedir (Kadioğlu Ateş & Aktaş, 2017). Ayrıca özel yetenekli öğrencilerin özellikleri birçok araştırmanın konusu olmuştur. Örneğin; Çitil ve Ataman'ın (2018)'de değindiği üzere özel yetenekli öğrenciler sosyal-duygusal özellikleri başta olmak üzere sahip oldukları ve sergiledikleri kendilerine has karakteristik özelliklerin birçoğu, içinde buldukları eğitim ortamlarını ve çevrelerini etkilemektedir. Bu etkiler sonucunda kendilerinden beklenmeyen sorunlu davranışlar sergileyebilirler. Özel yetenekli öğrencilerin özellikleri dikkate alınmadığında, gerekli eğitimsel ve davranışsal düzenlemeler yapılmadığında sorun alanları çeşitlenip derinleşebilmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin sahip olduğu aşırı duyarlılık alanları, mükemmeliyetçilik, merak duygusu, depresyon (Kanlı, 2011), anksiyete eğilimi (Blaas, 2014; Harrison & Haneghan, 2011), dikkat güçlükleri (Guénolé vd., 2015) ve ilişkisel zorluklar (Cross & Cross, 2015) yaşadıkları sosyal ve psikolojik güçlüklerle kaynaklı edebilmektedir. Özel yetenekli çocukların yüksek zihinsel kapasitelerine eşlik eden "aşırı duyarlılıkları ve eş zamanlı olmayan gelişimleri, aile ve öğretmenlerinin gerçek dışı beklentileri, aşırı müdahaleci ebeveyn yaklaşımları, yetenek ve destekleyici çevre eşleştirmesindeki eksiklikler, akran gruplarındaki zorluklar" davranışsal ve duygusal birçok zorluk yaşamalarına ve riskli gelişim göstermelerine sebebiyet verebilmektedir (Silverman, 1993). Ek olarak okuma, yazma, matematik gibi bazı öğrenme alanlarında güçlükler yaşayabilirler (Orhan Karsak, 2014).

Özel yeteneklilerin ihtiyaçlarının karşılanmasındaki uzman ve yaklaşım yetersizliği birçok gelişmiş devletin hemfikir olduğu bir sorun alanlarından biridir. Hannig & Koop (2017) Almanya'da özel yeteneklilerin danışmanlığında uzmanlaşmış merkezlerde çalışan profesyonel danışmanların bu ihtiyaçları yeterince karşılayamadığını belirtmiştir. Colangelo ve Assouline (2000)'e göre danışmanların danışma becerileri ve kullandıkları teknikler bu bireylerin, ailelerinin öğretmenlerinin

ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalabilmektedir. Bunun yanında şahin ve Kargın (2013), sınıf ğretmenliği programlarında lisans düzeyinde üstün yetenekli/zekl çocuklar isimli herhangi bir ders bulunmadığını tespit etmiştir. Buna karşın özel yetenekli çocuklarla ilgili bilgi ve duyarlılık eksikliğinin giderilmesinin olası yaşanan sorunların üzümünü destekleyebileceği belirtilmiştir.

İçinde yaşanan toplum bireyin şekillendirilmesinde önemli bir role sahiptir. Özel yetenekli öğrenciler yaşamları boyunca toplum içinde bazı mitlerle yaşamak ve dahi onlarla savaşmak zorunda kalırlar. Yapılan birçok inceleme de bu mitlerin zaman içinde yapılan tüm müdahalelere rağmen çok büyük değişime uğramadığı ve hatta yani mitlerin özel yetenekli bireylerin hayatlarına eklenebildiğini göstermektedir (Sak, 2010). Mitler nedir ve sorun mudur? Treffinger'ın (2009)'da belirttiği üzere, üstün zeklların eğitimlerinin temel sorunları konusu, 1980'lerde neler ise 2009'da da pek değişmemiş görünmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin en yakın çevresindeki ebeveynlerin (Klimeck, 2020) ve ğretmenlerin (Phelps-Gregory vd., 2020) eşitli tür ve düzeylerde özel yetneklilik ve özel yetenekli bireyler hakkında yanlış inanışlara / mitlere sahip oldukları görülmektedir. Bu mitlerden bazılarına değinilecek olursa:

Tüm ocuklar özel yeteneklidir miti birçok araştırma ve raporda gösterildiği üzere gerçeği yansıtılmamaktadır. Sıra dışı yetenekleri ve yeterlilikleri olan çocuklar yaklaşık olarak yaşıtlarının küçük bir oranında görülmektedir. Tüm zel yetenekli öğrencilerin desteğe ihtiyaı yoktur onların zaten potansiyelleri yüksektir miti, potansiyelin değerlendirilmesi için çevresel koşullar ve eğitimin gerekliliğini göz ardı etmektedir. Her başaralı öğrencinin özel yetenekli olduğunun düşünülmesi veya özel yetenekli öğrencilerin hiç başarısız olmayacaklarının düşünülmesi de yaygın mitler arasında görülmektedir. Her akademik başarısı yüksek olan öğrencinin özel yetenekli olmayabileceği gibi özel yetenekli öğrencilerin hepsi her alanda her zaman başarı sergileyemeyebilmektedir. Özel yetenekli öğrencilerde görülen beklenmedik başarısızlık durumu oldukça yaygın bir şekilde karşılaştığımız durumlardan biridir (Leana-Taşcılar & Kanlı 2014). Bu noktada eğitimlerinin hızlandırılması, hiçbir müdahale yapılmamasındansa tercih edilebilir gibi görünse de aslında sorunları çözmekten veya ihtiyaçların tam olarak karşılanabilmesinden uzak kalabilmektedir. Öğrencilerin bireysel farklılıklarının, sosyal duygusal özelliklerinin, öğrenme stillerinin dikkate alınarak çoklu modellerle desteklenen eğitim ortamları alan uzmanları tarafından önerilmektedir (Clark, 2013).

Eğitim alanında kabiliyetlere göre bir seçme yapmak, kabiliyetli olanlara eğitim imknı tanımak ve eğitim sistemini toplumdaki çeşitli görevlerin kabiliyetlerine göre dağıtılmasını sağlayacak bir şekilde düzenlemek; toplumda hem sosyal adalet, hem de fırsat eşitliği ilkelerini gerçekleştirecektir (TBMM, 2012).

Araştırma kapsamında incelenen Gifted filmi hem özel yetenekli öğrencilere yönelik toplumsal farkındalığın kazandırılması ve böylelikle keşfedilebilir olmalarının desteklenmesi açısından hem de özel yetenekli bireylerin eğitimlerini verecek, danışmanlığını yapacak uzmanların eğitimde bir materyal olarak kullanılması açısından incelemeye değer bulunmuştur. Bu ve bunun gibi filmlerin toplumsal farkındalık yaratma noktasında ne tür mesajlar içerdiği, toplumsal farkındalığı artırmada nasıl değerlendirilebileceği ve ğretmen eğitimlerinde kullanılabilirlikleri açısından incelenmeleri gerektiği düşünülmektedir. 'Gifted' filminin; özel yetenekli bireylerin; özellikleri, gereksinimleri, önemleri hakkında farkındalık oluşturma yönünde önemli fırsatlar sunduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı; özel yetenekli öğrencilere yönelik toplumsal farkındalığın artırılıp keşfedilebilirliklerinin desteklenmesinde ve bu öğrencilerle çalışacak ğretmen ve uzmanların gelişiminde bir eğitim materyali olarak kullanılabilirliğinin değerlendirmesi için Gifted filminin incelenmesidir.

Araştırmanın genel amacı bağlamında şu sorulara yanıt aranmıştır.

1. Gifted filmi özel yeteneklilerin özelliklerini nasıl yansıtılmaktadır?

2. Gifted filmi özel yeteneklilerin yaşadığı sorunları nasıl yansıtmaktadır?
3. Gifted filmine göre özel yeteneklilere verilen eğitimi nasıl yansıtmaktadır?

Yöntem

Bu çalışma, yönetmenliği Marc Webb tarafından yapılan 2017 yılında yayınlanan, orijinal adı “Gifted” olan “Deha” filminin özel yetenekli çocukların farkedilmeleri ve desteklenmeleri açısından analiz edildiği nitel bir araştırmadır. Araştırmanın yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ve doküman incelemesi olarak belirlenmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Filmler, videolar ve fotoğrafların araştırmacılara sunduğu birkaç önemli avantaj vardır. Bunlardan birisi; yüz ifadeleri, vücut hareketleri ve mimikler gibi sözel olmayan davranışları orijinal formunda ve belirli bir süreklilik içinde sunar. İkincisi araştırmacı tarafından birden fazla ve değişik aralıklarla aynı davranışları izleme olanağı verir. Üçüncüsü tekrar edilmesi zor veya nadiren oluşan olay ve olguların saptanmasına olanak verir (Marshall & Rossman, 1999 akt. Yıldırım & Şimşek, 2006). İçerik analizi; sinema ve dizi gibi farklı görsel dokümanlardan ya da arşivlerden, gazetelerden, belgelerden, çeşitli kitle iletişim araçlarından toplanan verilerin bir anlam kazanması amacıyla sistemli bir biçimde incelenmesidir. Başka bir deyişle içerik analizini yazı, resim ya da görüntü gibi her türlü içerik için kullanmak mümkündür. Yöntemin yapısında yer alan bu esneklik, içerik analizinin sadece uygulandığı disiplinler değil, uygulandığı içerikler açısından da yaygın bir alanda kullanılmasını sağlamıştır (Başfıncı, 2008). Yazılı metin ya da görsel belgeler olarak düzenlenmiş dokümanların organize edilmiş ve gözden geçirilmiş olması önemli bir avantajdır. Pek çok doküman nitelikli veri kaynağı olabilir ve bu dokümanların kullanıldığı nitel araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini arttırabilir (Yıldırım & Şimşek, 2006). Bu bağlamda ‘Gifted’ filmi üç alan uzmanı tarafından incelenmiş ve ‘araştırma soruları’ başlığı altında belirtilen sorulara yanıt aranmıştır.

Gifted Filmi Hakkında

Orijinal adı “Gifted” olan ve Türkçeye “Deha” olarak 2017 çıkış tarihli filmin orijinal fikri ve yönetmenliği Pete Docter’a, senaryosu Tom Flynn’a aittir. Dram türündeki film, Fox Searchlight Pictures yapımıdır. Amerikanın Florida eyaletinin küçük bir kasabasındaki Mary Adler dayısı ve fiili vasi Frank ile birlikte yaşamaktadır. En iyi arkadaşı 43 yaşındaki komşusu Roberta’dır. Birinci sınıfın ilk gününde, öğretmeni; Mary’nin ilgisiz tavrına odaklanmışken daha sonrasında verdiği cevaplarla etkileyici matematik yeteneğini keşfeder. Okul hayatının ilk günlerinde arkadaşlarının davranışlarını anlamakta güçlük çeken Mary bir yandan da iletişim kurma çabasını devam ettirerek tek gözlü kedisi Fred’i anlatan bir sunum yapar. Daha sonra, sınıfındaki zorbalığa uğrayan bir arkadaşının yanında olarak zorbaca davranan çocuğa şiddet uygular. Okul yönetimi ve öğretmeni, Mary’nin özel yetenekli çocuklara özel bir okula devam etmesinin daha uygun olacağı konusunda vasisi Frank’i ikna etmeye çalışır. Ancak Frank, Mary’nin “normal” bir çocukluk geçirmesi, kendisinin veya kız kardeşinin yaşadığı sıkıntıları yaşamaması motivasyonu ile teklifleri red eder. Frank ve Marynin annesi olan Kız kardeşin de sıra dışı yetenekleri olduğu ve bu yetenekleri doğrultusunda oldukça zorlayıcı süreç ve eğitimlerden geçirdikleri annelerinin bu noktada oldukça dominant bir yapıda olduğu filmin ilerleyen sürelerinde netlik kazanmaktadır. Bu noktada Mary’nin annesi Diane’nin, Mary altı aylıkken kendi hayatını sonlandırmadan önce çözülmemiş Milenyum Ödül Sorunlarından birini çözmeye çok yaklaşmış umut vadededen bir Matematikçi iken Frank ise eski bir üniversite profesörü olarak kasabaya yerleşip tekne tamircisi olarak hayatına devam etmeyi seçmiştir.

Özel eğitim okuluna gönderilmesi önerisi vasi Frank tarafından red edince okul yönetimi; zamanında çocukları ile ilgili büyük hedefleri olan bu noktalarda beklediğini alamayan ve torunu Mary’nin velayetini alıp onu hedefleri doğrultusunda özel öğretmenlerle yetiştirmek isteyen büyükannesi Evelyn ile temasa geçer. Evelyn, Mary’nin Diane’de olduğu gibi matematiğe adanmış bir hayata hazırlanırken özel olarak eğitilmesi gereken "milyarda bir" matematik dahisi olduğuna

inanmaktadır. Ancak Frank, kız kardeşinin Mary'nin normal bir devlet okulunda olmasını ve sahip olmadığı çocukluğuna sahip olmasını sağlamakta kararlıdır. Mahkemeye taşınan süreçte Frank, Mary'nin Koruyucu aileye verilerek özel bir eğitim almasını kabul eder.

Mary, koruyucu aile yanında oldukça yıpranır ve Frank tarafından terk edildiğini hisseder. Frank Mary için en doğrusunu yaptığını düşünürken koruyucu aile durumunun Annesi Evelyn tarafından tasarlandığı Evelyn'in Mary'nin koruyucu evindeki konukevinde Mary'nin eğitimini denetlediğini fark eder. Film, Frank'ın gözaltına alınmasıyla biter, Mary devlet okuluna geri döner ve aynı zamanda üniversite düzeyinde dersler alırken yaşlarıyla çocuklarla sosyalleşir.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmanın yöntemi olarak belirlenen içerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizi önce toplanan verilerin kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması sürecidir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu analiz yönteminde amaç; benzer verileri belli temalar etrafında toparlayarak, okuyucunun anlayabileceği bir düzende sunmak ve bunları yorumlayarak betimlemektir (Özdemir, 2010). Bu nedenle verilerin analizinde (1) araştırma sorusu nedir ve hipotezler nasıl formüle edilmiştir?, (2) araştırmanın ana kitlesi nasıl tanımlanmıştır?, (3) araştırma sırasında kullanılacak ölçüm aracı ve ölçüm birimi/leri nelerdir?, (4) araştırmanın kategorileri nelerdir ve nasıl belirlenmiştir?, (5) araştırma bulguları neyi göstermektedir? sorularına cevap aranmıştır.

Bu bağlamda öncelikle 'Gifted' bandrollü satılan DVD'si üzerinden erişim sağlanmıştır. Filmin tamamı araştırma sürecine alınmıştır. Filmde özel yetenekli bireye ilişkin yer alan her sahne içerik analizi ile incelenmiştir. Belirlenen temalara uygun kısımlar tespit edilerek değerlendirilmiştir.

Veri analizinin güvenilirliği için toplanan veriler için birbirinden bağımsız iki alan uzmanının görüşü alınmıştır. Uzmanların tema listelerine ilişkin yaptıkları incelemelerde görüş ayrılığına düşülen durumlarda diğer uzmandan ortak görüş alınarak yeniden kodlama yapılmış, görüş birliği ve görüş ayrılığı olan kodlamalar tespit edilmiştir. Araştırmacı ve uzmanlar arasındaki görüş birliği ve ayrılıklarının araştırmanın güvenilirliği üzerindeki etkisi, Miles ve Huberman'ın (1994, s:64) formülünden $[Görüş\ birliği / (Görüş\ birliği + Görüş\ ayrılığı) \times 100]$ yararlanılarak incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda araştırmacı ve iki uzmanın görüşleri arasındaki uzlaşma (güvenirlik) sırasıyla %90 ve %92 olarak bulunmuştur.

Bulgular ve Tartışma

Bu çalışmada, özel yetenekli öğrencilere yönelik toplumsal farkındalığın artırılıp keşfedilebilirliklerinin desteklenmesinde ve bu öğrencilerle çalışacak öğretmen ve uzmanların gelişiminde bir eğitim materyali olarak kullanılabilirliğinin değerlendirmesi için Gifted filminin özel yeteneklilerin özelliklerini, yaşadıkları sorunları ve eğitimlerini nasıl yansıttığına cevap aranmıştır. Bu doğrultuda yapılan doküman incelemesi ve içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur. Çalışmada araştırma soruları doğrultusunda beş temaya ulaşılmıştır. Bu temalar;

1. Gifted filminin özel yeteneklilere ilişkin yansıttığı fiziksel özellikler
2. Gifted filminin özel yeteneklilere ilişkin yansıttığı bilişsel özellikler
3. Gifted filminin özel yeteneklilere ilişkin yansıttığı sosyal-duygusal özellikler
4. Gifted filminin özel yeteneklilere ilişkin yansıttığı akademik, sosyal, ailevi, duygusal güçlükler
5. Gifted filmine göre özel yeteneklilere eğitim-öğretim şeklidir.

Özel Yeteneklilere İlişkin Fiziksel Özellikler Teması

Filimin başkarakteri 7 yaşındaki Mary, filmin ilk dakikalarında birinci sınıfa başladığı ilk gün alışık olmadığı ve beğenmediği bir elbise (1'20") içinde görünmektedir. Fiziksel özellik olarak yaşlılarıyla benzer özellikler gösterdiği görülebilmektedir. Filmin genelinde fiziksel özellikler ile ilgili çok güçlü vurgular bulunmamakla birlikte özel yetenekli öğrencilerin fark edilmesinde fiziksel özellikler ile ilgili yanlış inanışları desteklemeyen, bu mitlere karşı duran bir görünüm fark edilmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin gözlüklü, sıska, çelimsiz, büyük kafalı oldukları yönündeki yanlış inanışlara (Özbay, 2013) karşı Mary, boy kilo gibi özellikler bakımından yaşlılarına benzer özellikler göstermekte ve fiziksel olarak ayırıştırılmayacak bir görünüm sunmaktadır. Ayrıca filmdeki ana kahramanın çocuk olması dikkat çekicidir. Üstün zekâyı açıklayan “ayrımsal üstün zeka ve üstün yetenek kuramına” göre üstün zekâ belirtileri erken yaşlarda daha kolay gözlemlenebilmektedir. Yaşam deneyimlerinin yetişkinliğe göre az olduğu çocukluk döneminde doğal üstün zekânın gözlemlenebilmesi daha nettir (Sak, 2010). Bu noktada üstün zekâlı bireylere yönelik farkındalık geliştirme sürecinde çocuk kahramanın yer aldığı film, izleyicilere farkındalık kazanma noktasında kolaylık sağlayabilmektedir.

43 yaşındaki komşusu Roberta ile şarkı söyleyerek uzun süre dans etmesi, dövüş sporlarını izleyerek canlandırması, zorbalığa uğrayan arkadaşını koruma içgüsüyle zorbaca davranan karşı cinsteki arkadaşını fiziksel olarak yaralaması (19'23"), dayısı ile konuşurken dayısının üzerine sürekli tırmanmaya çalışması (30'39"), ince motor becerileri açısından kalem tutuşundaki farklılık (13'47") dikkat çekmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin gelişimlerdeki eş zamansızlık sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Zihinsel kapasiteleri kronolojik yaşlarının çok ilerisinde olabilen özel yetenekli öğrenciler bu durumla senkron bir şekilde tüm gelişim yüzlerinde ilerleyemedikleri için eş zamanlı gitmeyen bir gelişim göstermekte ve bu durum da bir çok sosyal duygusal yüklerle sebep olabilmektedir (Silverman, 2013).

Fiziksel özellikler teması ile ilgili film incelendiğinde, özel yetenekli öğrencilerin fark edilmeleri yönünde ayır edici belirgin farklılığın olmayabileceği, özel yeteneklilik ile ilgili yanlış algıların önüne geçilebileceği, ince ve kaba motor becerilerinden hareketle asenkronize gelişimin anlaşılabilirliğine yönelik çıkarımlara kapı aralaması açısından fiziksel özellikler teması işe koşulabilir.

Özel Yeteneklilere İlişkin Bilişsel Özellikler Teması

Filmin ilk dakikaları itibarıyla Mary'nin bilişsel özelliklerinden sorgulayıcılık (1'22" “*nesi özel bunun?*”, 1'25" “*Özel bir kahvaltı demiştin*”, 1'40" “*neden okula gitmem gerekiyor?*” 1'50" “*Fred ne olacak peki?*”, 1'58" “*pinpon topunu kim atacak peki?*”, 2'00" “*gına geldi ne demek?*”, 31'15" “*tanrı var mı? İsa tanrı mı? Televizyondaki adam tanrı yok diyor ama?*”, 42'18" “*benim yüzümden özel hayatın yok mu?*”), merak ve öğrenme arzusu (6'57" dayısından cevabını alamadığı bir soruyu öğretmenine sorması), problem çözme becerisi (1'30" “*beni okula gönderme*”, 1'37" “*evden çalışmaya devam edebiliriz?*”), eleştirel bakış (5'01" “*3+3 kaç mı eder? Şaka mı bu?*”, 5'06" “*ne tür bir okul burası?*”), mükemmeliyetçilik (1'20" “*Disney karakterlerine benzedim.*”, 1'44" “*işe gitmiyorsun ki iskelede tekne tamir ediyorsun*”, 18'58" Mary kendi oluşturduğu Hayvanat bahçesi modelini arkadaşınıninki ile karşılaştırarak kendi modeline karşı memnuniyetsizliğini yüzünde hissettirir), erken gelişen bilişsel beceriler (13'58" sınavın yönergesi açıklanırken sınav sorularını cevaplayarak sınavını bitirmesi ve hatta sonra verilen daha zor soruları da kısa sürede bitirmesi, 3'58" “*Almanyanın Euro’yu kullanmayı bırakması durumunda da bile dünya çapında kriz yaşanma ihtimalinin olduğunu*” şeklinde yorumlarda bulunması, 24'27" İleri Cebirde Serbest Geçişler kitabını sevdiğinden ve artık türevsel denklemlere geçtiğinden bahsetmesi), aynı andan birden fazla iş işle meşgul olabilmesi (4'39", defterini karalayıp öğretmenine bakmaz iken sorulan soruya cevap verebilme) dikkat çekmektedir. Özel yeteneklilerin bilişsel özellikleri ile ilgili yapılan birçok çalışmada da hızlı ve çabuk öğrenme, merak, dil becerileri, yaratıcı ve eleştirel bakış, problem çözme, güçlü hafıza, muhakeme erken

dönemde soyut düşünme gelişimi (Çitil ve Ataman, 2018; Davaslıgil 1995; Leana-Taşcılar ve Kanlı 2014; Özbay, 2013; Sak, 2010) gibi bilişsel özellikler sıklıkla belirtilmektedir.

Mary'nin yaşlılarının çok ötesinde matematik yeterliliğine sahip olması, matematik problemlerine aşırı ilgi duyması, bu bağlamda soyut düşüncenin erken gelişmiş olması, problemleri aşırı dikkatli bir biçimde çözebilmesi, etrafındaki olayları ve olguları öğrenmek için hevesli olması, çok soru sorması, sorgulaması bilişsel özelliklerinden bazılarıdır. Bunun yanında sorunlara özgün bakış açısı geliştirme, planlama becerisi, yaşlılarına göre üst düzey ilgi alanları bilişsel özellik olarak dikkat çekici unsurlardır. Üst düzey düşünme becerisi gerektiren ve ilgi alanına giren kitapları rahatlıkla okuyabilmekte, zihinden karmaşık işlemleri hızlıca çözebilmektedir. Yıldız ve Derman'ın 2020'de yaptıkları çalışmada da özel yetenekli öğrencilerin kitaplar yoğun ilgisinin olduğu ve gerçek hayat problemlerinin yorumlanmasında ve çözümünde kitaplardan yararlandıklarını belirtmektedir. Mary, karşılaştığı sorunlara yönelik inisiyatif geliştirip çözüm üretme girişiminde bulunmaktadır. Yaşlılarının fark etmediği birçok detayı fark ettiği görülmektedir. Bu bulguları destekler şekilde Aral, (2011)'de daha çabuk öğrenirler, olağanüstü meraklıdır, ilgi duydukları konularla uzun süre uğraşır, liderlik özellikleri baskındır, ayrıntılarla ilgilenirler vurgusunu yapmıştır. Özel yetenek genellikle başarı, yüksek enerji, geniş ilgi alanları, bağımsızlık, ısrarcılık, liderlik, toplumsal olgunluk gibi özellikleri içermektedir (Aral & Gürsoy, 2011).

Mary, gerek kendi hakkını aramada gerek de çevresinde gördüklerine yönelik savunuculuk yapmada sözlü iletişim becerileri ile dikkat çekmektedir. Okul müdürüne, öğretmenine, zorbalık yapan yaşıtına, dayısına ve danışma ortamında pegoğuna yönelik ifadelerinde sözlü iletişim becerileri anlaşılabilir. Alanyazında çalışma bulgusu ile paralel olacak şekilde şu bulgulara rastlanılmıştır: Üstün zekalı ve özel yetenekliler aşırı meraklı ve esnek düşünme becerilerine sahiptirler ve alıcı- ifade edici dil gelişimin ileri düzeydedir. Konuşmaları akıcıdır. Orijinal, sıra dışı fikirlere ve düşünelere sahiptirler. Olaylara ve durumlara çözüm üretme becerilerin yüksek olması, mantık muhakeme becerilerin gelişmiş olması da üstün yetenekli bireylerin belirgin zihinsel özelliklerindedir (Elcik, 2015). Yüksek amaçları ve idealleri vardır. İki işi birlikte yapabilirler. Düşünce süreçlerini aktive edecek bilgi aktarımından büyük zevk alırlar (Çelikkelen, 2010).

Mary'nin annesin ve anneannesinin de matematiksel becerilerinin yüksek olduğunu vurgulanması zekada genetiğin önemli bir faktör olduğuna bilgisini düşündürmektedir (Goleman, 2016). Filmde, zeka anneden geçer mitini doğrulayıcı bir sav olarak kullanılmıştır. Özel yetenekliliğin matematik ile bağdaştırılması da ilgi çekici bir diğer husustur. Özel yetenekli öğrencilerin bireysel farklılıkları ve bilişsel gelişimin bu farklılıklardaki yeri ve önemini tartışmaya açabilmesi açısından bilişsel özellikler teması değerli bulunmaktadır.

Özel Yeteneklilere İlişkin Sosyal-Duygusal Özellikler Teması

Uyum güçlüğü (5'20" "3+3'ün altı olduğunu zaten herkes biliyor", 7'38" sınıfa ziyarete gelen Müdür'e Mary'nin sınıf ortasında "patron bu mu?" diye sorması, "vay beee" gibi sokak ağzını kullanması, ileri cebirden bahsetmesi ancak verilen hediye karşısından uyarılmadan teşekkür etmemesi, 24'39" arkadaşına vurması), kendinden büyüklerle iletişim (en yakın arkadaşı olarak anne yerine koyduğu 43 yaşındaki Roberta'yı belirtir), anlaşıldığını hissetmeme (15'22" Mary kendini anladığını düşünerek sınavda ona daha uygun sorular soran öğretmenine anlaşıldığını hissedere sıcak bir gülümseme tepkisi verir.), hak savunuculuğu (19'23" Mary serviste zorbalığa uğrayan bir yaşıtının hakkını savunma üzere, zorbalık yapan yaşıtına "hey neye gülüyorsun sen?, o küçük çocuğa kötü bişey yaptın" der. 23'22" sınıfta, onu düşürmeselerdi projesi sınıfın en iyi projesi seçilecekti çünkü o en güzeliydi der ve sınıfa projesi kırılan arkadaşını alkışlatır.), çevresel duyarlılık (13'27" Mary çöpte bulduğu yararlanmış bir kediyi sahiplendiğini anlatır.), duygusal duyarlılık (31'15" kaybettiği annesine kavuşma merakıyla Tanrıyı sorgular), espirili iletişim (8'17" "heralde 1+1'in kaç olduğunu soracak?", 13'18" "kedimin tek bir gözü var, ne kadar denerseniz deneyin sonuç hep bir çıkıyor", 39'50" dayısı ile öğretmenini beklenmedik bir şekilde gördüğünde "gü nay duun bayan

Stevenseeen” demesi “) öncelikli olarak sunulan sosyal duygusal özellikler olarak dikkat çekmektedir.

Mary’nin okulu kendi düzeyine göre basit buluşu, yaşatlarının tekrarlı öğrenme ihtiyacını anlayamaması ve derinleşmiş ilgi alanına yönelik ihtiyaçlarının karşılanmaması sebebiyle okula gitmek istememekte ve sıkılmaktadır. Komşusu Roberta ve dayısı Frank gibi kendisinden büyük kimselerle bulunduğu ortak noktalar sayesinde arkadaşlık kurmaktadır. Espirili iletişimi, etrafındaki canlılara ve olaylara karşı gelişmiş bir empati duygusu göze çarpan sosyal-duygusal özelliklerinden bazılarıdır. Mary’nin basit gördüğü sınıf etkinliklerine karşı memnuniyetsiz tavrı, kabul görmemekten duyduğu endişe, haksızlığa uğradığını düşündüğü kişileri savunması ve korumaya çalışması uyum güçlüğü olarak görülebilmektedir.

Çevresindekilerin zaman zaman aşırı ve birbirleri ile tutarsız beklentilerinden Mary’nin nasıl etkilendiği filmin genelinde işlenmektedir. Dayı, Mary’nin sosyal yönünün gelişmesine odaklanırken, anneanne sadece matematik alanına odaklanmasını istemektedir. Okul içinde öğretmeni süreci farklılaştırmaya çalışırken, okul yönetimi ayrıştırılmış bir eğitim almasını istemektedir. Özellikle anne-babalar özel yetenekli çocuklar karşısında ne yapacağını bilememekte, öğretmenlerden ve okuldan yardım beklemektedirler. Öğretmenlerin bu konulara çözüm getirememesi durumunda sorunlar büyümekte, çocuk okula uyum sağlayamamakta ve sınıftaki eğitim aksayabilmektedir (Gür, 2011). Özel yetenekli çocukların birçoğunda; arkadaş edinemeyerek yalnız kalma, akranları tarafından farklı algılanarak alay edilme, aşırı mükemmeliyetçi tutumları nedeniyle becerilerini sergilemekten çekinme, karşılaştıkları durumlara üst düzey bir duyarlılıkla yaklaşarak geliştirdikleri anksiyete, endişe ve korkular sosyal - duygusal problemler olarak karşımıza çıkabilmektedir (Colangelo & Assouline 2000). Film özel yetenekli öğrencilerle ilgili sosyal duygusal özellikler teması kapsamında tartışmaya açılacak bir unsur ile dikkat çekmektedir.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar Teması

Mary’in annesinin de özel yetenekli olduğu ve intihar ettiği, dayısının Mary’nin vesayetini alıp onu sıradanlaştırma çabası, anneannenin tek odaklı yetiştirme arzusu, ilkokulunun ondan kurtulma çabası özel yeteneklilerin yaşayabileceği olası sosyal ve psikolojik uyumsuzlukla baş etmede, iyi bir eğitim olanağı sunmada yetersiz kaldıklarını düşündürmektedir. Çalışma bulgusu ile benzer şekilde Kadioğlu Ateş vd., (2018), ve yetenekli çocukların sahip oldukları eşzamanlı olmayan gelişim gibi birçok farklılık sebebiyle desteklenmeye ihtiyaçları olduğunu genel kabul gören bir gerçek olduğunu ifade etmektedir. Bacanlı (2014) ise ve yetenekli çocukların desteklenmesi gereken ve çoğunlukla da göz ardı edilen önemli bir beceri alanının sosyal becerileri olduğunu belirtmektedir.

Mary’nin sınıf öğretmeni ve okul idaresi onun uyumlu katılımcı bir öğrenci olmasını beklemektedir. Bunun yanında Mary’nin anneannesinin, Mary’nin Matematik becerisi ile ilgili yüksek beklentilerine karşı dayısının oldukça düşük beklentileri dikkat çekicidir. Bir taraf akademik becerilerine odaklanırken diğer taraf sosyal uyum davranışına (3'48" “*yaşıtı tek bir arkadaşı yok, sosyal becerileri yok, nasıl çocuk olunacağını bilmiyor*”) odaklandığında Mary arada kalmışlığı yaşamaktadır (Mary, hatalı bulunduğu matematik problemini, düzeltmesi beklenirken düzeltmiyor çünkü problem sakallı yaşlı bir hoca tarafından sunulmuştur ve dayısının önerisi ile yaşlılar düzeltilmemelidir çünkü 50'58" “*kimse ukalları sevmez*”). Anneanne Mary’nin sadece matematik alanına yoğunlaşmasını başka herhangi bir alanla ilgilenmemesini isterken. Mary’nin Dayısı onun sadece normal gelişim gösteren akranları ile iletişim içinde mutlu olmasını (2'39" “*sadece çocuk olmaya çalış*”) isteyerek özel yeteneklerini görmezden gelmeyi tercih etmektedir. Çevresindekilerin Mary hakkındaki farklı beklentileri onun sosyal ve duygusal gelişimini olumsuz etkilemekte ve kırıklıklara sebebiyet vermektedir. Mary’nin bilişsel özellikleri üst düzeyde görülürken, arkadaşlarının bu durumu kolay kabullenmediği görülmektedir. Mary’nin zihinsel gelişimine bakılarak olgun, sakin, uyumlu tavırları göstermesi beklenirken onun aksine haksızlıklara karşı

şiddete varan tepkiler gösterebilmesi okula ve topluma sosyal uyum güçlüğü, arkadaş edinememesi ve onlarla iletişim kuramamasına neden olmaktadır. Ortak ilgi alanlarını yaşlıları yerine büyüklerle paylaşmayı tercih etmesine sebep olmaktadır. Haksızlıklara aşırı duyarlı olan Mary, toplumun geneli ile iletişiminde uyum problemleri sergilemektedir (19'23" Mary serviste zorbalığa uğrayan bir yaşının hakkını savunmaya çalışırken zorbalık yapan çocuğun burnunu kırar). Karşılaştığı problemlere çözüm bulma aşamasında uygunsuz seçimler yapabilmektedir (42'38" isteği piyonu almayan dayısının çok kötü olduğunu ve ölmesi gerektiğini söylemesi). Aynı zamanda Mary, koyulan kurallara uyum göstermede başarısız olabilmektedir (Roberta'nın anahtarını kullanmamak ve cumartesi sabahları Robertanın evinde kalmak gibi). Mary tıpkı annesi gibi kendini yalnız ve anlaşılmamış hissederek fark edilip destekleyecek bir çevre gereksinimi duymaktadır. Mary bir ödev sunumunda kedisi tek gözlü Frank'i anlatırken (13'30") "*o çok akıllı bir kedi ama kimse onu farketmiyor, hem de hiç kimse*" diyerek yalnızlığını ve anlaşılmaşlığını hissettirmektedir. Ayrıca Mary'nin, çöpteki tek gözlü kediyi kurtardığı gibi kendisinin de fark edilip, desteklenip, sevilme istediği çıkarsanabilir. Bu ve bunlara benzer özel yetenekliler ait yaşanması olası birçok güçlüğü fark edilip tartışılabilmesi için özel yetenekli öğrencilerin yaşadıkları sorunlar teması olarak sunmaktadır.

Özel Yeteneklilere İlişkin Eğitim-Öğretim Teması

Özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili birçok seçenek bulunmakla birlikte film kapsamında; evde eğitim, sınıf içi hızlandırma, homojen özel eğitim, bireysel özel eğitim, bireyselleştirilmiş ve zenginleştirilmiş karma eğitim eğitim seçenekleri işlenmiştir.

Mary, okula başlamak istememekte (1'30" "*beni okula gönderme*"), çalışmalarına evden devam etmek istemektedir (3'44" Roberta "*çok geç olmadan eve getir hemen*" diyerek Mary'nin eğitimine evden kendi başına devam etmesi gerektiğini söylemektedir). Dayı Frank ise Mary'nin sosyalleşmesini önemseyerek normal sınıfta yaşlıları ile eğitimine okulda devam etmesini istemektedir. Bu doğrultuda okula başlayan Mary, öğretmeni tarafından fak edilmekte ve ona matematik alanındaki ileri bilişsel seviyesine tam karşılık gelmese de hızlandırmaya yönelik etkinlikler sunulmaktadır(5'32" öğretmeni "*çok ilerde olduğun için sana farklı sorular soracağım*" der ve 14'14" sınavlarda ekstra sorular verir). Sergilediği davranışlarla dikkat çeken Mary, okul yönetimince özel ayırıştırılmış özel bir okulda eğitilmesi gerektiği hususunda yönlendirilmektedir (20'23"). Özel okula gitmeyen Mary anneannesinin düzenlediği bir kurgu ile üst düzey matematik kapasitesine odaklanacak hızlandırma ve evde bireysel öğretim uygulanmasına başlatmıştır. Filmin sonunda ise Mary ilgi duyduğu ve yetkinlik gösterdiği alanda üniversiteden ders alıp sosyal alanlarda yaşlılarıyla okuluna devam ettiği bir bireysel ihtiyaçlarına duyarlı olarak oluşturulmuş bir eğitim sürecine geçiş yapmıştır.

Filmde ayrıca Mary sınıfında yaşlıları ile eğitimine devam ederken öğretmeni tarafından fark edilmekte ve sınıf öğretmeni ona daha zor sorular sorarak durumunu netleştirmeye çalışmaktadır. Öğretmenler, yetenekli öğrencileri belirlemekten birinci derecede sorumlu kişilerdir (Eraslan Çapan, 2010). Mary'in özel yetenekli olabileceğine ilişkin olarak öğretmenin düşüncesinin dayısına aktarılması tanılama sürecinde okulun ve öğretmenin rolünü ortaya koymaktadır. Ancak aile ve okul sistemlerinin ortak hareket etmemesinin özel yetenekliliğin ortaya çıkışını ertelemesi de vurgulanmıştır. Dayısı, öğretmenin görüşlerine katılmayarak özel yetenekli olma durumunu sosyal gelişimi önplanda tutarak göz ardı etmeye çalışmıştır. Filmde okul müdürünün özel yeteneklilerin eğitiminde bütünleştirmeyi tercih etmediği özel okulda eğitilmesi gerektiği hususunu yücelttiği dikkat çekmektedir.

Filmin içindeki eğitim teması kapsamında değerlendirilen bu sorgulamalar hem ülkelerin eğitim modellerinde hem de aillerin özelinde yaşamaya devam etmektedir. 2012 yılında yayınlanan TBMM araştırma raporuna göre çoklu modellerin geliştirilip denenmesi önerilmektedir. Her öğrencinin bireysel farklılıklarına ve ihtiyaçlarına uygun eğitim modeli ile eğitilmesi eğitimde fırsat

eşitliğini bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Herhangibir modelin herkes için tam anlamıyla uygun olduğuna yönelik baskın bir görüş bulunmamakla birlikte her model ve uygulama için farklı etkililik bulgularına rastlanmaktadır. Örneğin Filmde Frank'ın red ettiği kendi kendine öğrenme ortamında, özel yetenekli öğrencilerin kaygısının azaldığı bulgusu (Pesen vd., 2019) dikkat çekicidir. Kendi kendine, bağımsız çalışma ortamını destekler bir şekilde Arseven ve Yeşiltaş'ın (2016)'da yaptığı çalışmaya göre özel yetenekli öğrenciler bağımsız ve rekabetçi öğrenmeyi, normal gelişim gösteren yaşlarına oranla daha yoğun tercih etmektedirler. Aileler de özel yetenekli çocuklarının eğitim fırsatları hakkında yeteri kadar bilgi sahibi olma ve karar verme noktasında iyi değerlendirmeler yapabilme adına endişe duyabilmektedirler. Bu noktada eğitimsel fırsat ve olanakların geliştirilmesi ve bu konulardaki toplumsal farkındalıkların artırılması önemli görülmektedir.

Sonuç

Araştırma kapsamında incelenen Gifted filmi özel yetenekli öğrencilere yönelik toplumsal farkındalığın kazandırılması, keşfedilebilir olmalarının desteklenmesi ve özel yetenekli bireylerin eğitimlerini verecek danışmanlığını yapacak uzmanların eğitimde bir materyal olarak kullanılabilirliğinin açısından değerli bulunmuştur. Yapılan incelemeler sonunda filmde özel yetenekliler ile ilgili beş tema tespit edilmiş ve sunulmuştur. Gifted filmi özel yeteneklilere ilişkin fiziksel, bilişsel, sosyal-duygusal özellikler, yaşadıkları güçlükler ve özel yeteneklilere eğitim-öğretim şekline ilişkin vurgulara sahip olan film öğretmen adaylarının eğitimlerinde, öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerinde, aileler için geliştirilen programlarda etkili bir materyal olarak işe koşulabilir. Walker (2006), Watts (2007) ve Woelders (2007) çalışmalarında filmlerin öğrencilerin kalıcı öğrenmelerine destek olduğunu belirtmişlerdir. Sullivan, Clemens ve Medina (2004), öğrencilerin filmlerde sergilenen karakterleri analiz edebildiklerini belirtmişlerdir. Walker (2006), Liles (2007); öğretmen ve öğrencilerin, filmlerin zengin bir öğrenme ortamı yarattığı görüşünde olduklarını saptamıştır. Ayrıca Liles (2007), filmlerin sosyal bilgilere ilişkin uygulamalar için çok kullanışlı olduğunu belirtmiştir. Bu noktada Gifted filmi özel yeteneklilerin gelişimlerine destek sağlamak adına yeni yetişen öğretmen adaylarındaki ve/veya ebeveynlerdeki farkındalıkları artırmak amacıyla yararlı olacağı düşünülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin keşfedilmesi ve desteklenmesi noktasında, olması gerekenleri tam ve eksiksiz olarak gösterdiği kabulünden uzak bir şekilde, filmin ilgili konuların tartışılmasına sunduğu fırsatlar ön plana çıkarılarak etkili olabileceği düşünülmektedir.

Öneriler

Özel yeteneklilerin eğitimine yönelik toplumsal farkındalık kazandırmak, özel yetenekli öğrencilerin özelliklerini tartışmak ve eğitim fırsatlarına dikkat çekmek üzere Gifted filmi bir eğitim materyali olarak kullanılabilir. Bu filmlerin izlenmesi, eğitim ortamına, yukarıdaki incelemeler doğrultusunda bakıldığında katkı sağlayabilir. Öğretmenler ve yöneticiler, olumlu ya da olumsuz yöntemlerini bu filmlerdeki karakterlerde görebilirler. Öğrencilerle iletişimlerini düzenleyebilirler. Sınıf ortamında öğrenme gücünü çeken öğrencilere faydalı olabilirler. Eğitimcilerin bakış açıları olumlu etkilenebilir. Mesleki motivasyonlarının artırılmasında filmde yararlanılabilir. Filmlerdeki araç-gereçler, onlara ilham kaynağı olabilir. Sorun yaşayan öğrenciler hakkında fikir edinebilirler. Yeni öğretim teknikleri geliştirebilirler. Okulda ortaya çıkabilecek herhangi bir sorun hakkında ön görüş kazanabilirler. Liderlik davranışı geliştirebilirler. Böylece eğitim ortamını doğru şekilde düzenleyerek, eğitim ortamında olumlu etkiler yaratabilirler.

Kaynakça

- Aiex, N. K. (1988). Using film, video, and TV in the classroom. ERIC (ED300848) <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED300848.pdf>
- Akcan, E. Polat, S. (2017). Eğitim temalı filmlerin çok kültürlü eğitim açısından analizi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12 (18), 475-504.
- Aral, N. (2011). *Okul öncesi eğitimde kaynaştırma*. Morpa Kültür Yayınları
- Aral, N., Gürsoy, F. (2011). *Özel eğitim gerektiren çocuklar ve özel eğitime giriş*. Morpa Kültür Yayınları
- Arseven, A. & Yeşiltaş, E. (2016). Üstün yetenekli öğrencilerin ve üstün yetenekli olmayan akranlarının öğrenme stillerinin karşılaştırılması. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(2), 67-84.
- Ataman, A., Dağlıoğlu, E., & Şahin, F. (2014). *Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler konusunda bilinmesi gerekenler*. Vize Yayıncılık.
- Bacanlı, H. (1999). *Sosyal beceri eğitimi*. Nobel yayınları
- Baykoc-Donmez, N. (2009). Ustun ve ozel yetenekli cocuklar ve egitimleri. ozel gereksinimli cocuklar ve ozel egitim. http://www.necatebaykoc.com.tr/data/dokumanlar/ustun_ve_ozel_yetenekliler.pdf
- Bilgiç, N., & Ataman, A. (2020). Millî eğitim şûra kararlarında üstün zekâlı ve yetenekli (özel yetenekli) bireylerin eğitimi üzerine bir değerlendirme. *Sports Science & Health/Sportske Nauke i Zdravlje*, 10(1).
- Birkök, M. C. (2008). Bir toplumsallaştırma aracı olarak eğitimde alternatif medya kullanımı: Sinema filmleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 1-12.
- Clark, B. (2013). *Growing up gifted: developing the potential of children at school and at*. Columbus, Merrill.
- Coleman, L. J. Cross, T. L. (2001). *Being gifted in school: an introduction to development, guidance and teaching*. Prufrock Press .
- Colangelo, N., & Assouline, S. (2000). *Counseling gifted students in heller*. K. A., Mönks, F. J., Sternberg, R. J., Subotnik, R. F. (Eds.), *International handbook of giftedness and talent* (2nd ed., pp. 595–607). Elsevier
- Çapan, B. E. (2010). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin metaforik algıları. *Journal of International Social Research*, 3(12):140-154.
- Çelikdelen, H. (2010). *Bilim sanat merkezlerinde bilim birimlerinden destek alan üstün yetenekli öğrencilerin kendi okullarında fen ve teknoloji dersinde karşılaştıkları güçlüklerin değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Çitil, M., & Ataman, A. (2018). İlköğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin davranışsal özelliklerinin eğitim ortamlarına yansımaları ve ortaya çıkabilecek sorunlar. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 38(1): 185-231.
- Davaslıgil, U., Aslan, E., & Beşkardeş, Ü. (2000). *Özel ve özel yetenekli çocuklara ilişkin alt komisyonu*. Yer aldığı eser S. Usta, MR Şirin (Hazırlayanlar), I. İstanbul Çocuk Kurultayı Projeler Kitabı, 291-304.
- Davaslıgil, Ü. (1995). Üstün zekâlı çocukların eğitimi, *Yaşadıkça Eğitim*, Sayı 43, Kasım-Aralık.

- Davasligil, Ü. (2004). *Seçilmiş makaleler kitabı*, I. Türkiye Üstün Zekâlı Çocuklar Kongresi Yayını.
- Dengiz, N. A. Yılmaz, D. (2015). Özel yetenekli ve özel yetenekli çocuklarda algılanan sosyal destek düzeyinin benlik saygısına etkisinin incelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12-1(23), 177-190.
- Deur, V. (2011). Views of gifted elementary students about self-directed learning. *Gifted and Talented international*, 26(1&2), 111-120.
- Dorsay, A. (1984). *Sinema ve Çağımız-I*. Hil Yayınları
- Dressel, P. (1990). Films that put social problems in global context. *Teaching Sociology*, 18, 226230.
- Elcik, F. (2015). *Üstün yetenekli öğrencilerin çevresinden algıladıkları sosyal destek düzeyi ile sosyal duygusal becerileri arasındaki ilişki*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Erdoğan, S. C. (2014). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için fen bilimleri eğitiminde farklılaştırmanın gerekliliği. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 2(2), 1-10.
- Freeman, J. (Ed.). (1985). *The psychology of gifted children: Perspectives on development and education*. Chichester [West Sussex]; New York: Wiley. <https://eric.ed.gov/?id=ED372554>
- Gur, C. (2011). Ustun yetenekli cocuklarin karsilastigi sosyal ve duygusal problemler ve bu problemlerin cozumune ilişkin oneriler: Arkadas edinme sorunu, alay edilme, anksiyete-endiseler ve asiri mukemmeliyetcilik uzerine bir calisma, *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 27-29 April 2011, Antalya, Turkey.
- Goleman, D. (2016). *Duygusal zeka (50. Baskı)*. Varlık Yayınları.
- Hannig, N., & Koop, C. (2017). *Giftedness counseling in Germany : Consultation reasons and issues and their relations to gender, age, and aptitude Giftedness counseling in Germany : Consultation reasons and issues and their*. *Gifted and Talented International*, 31(1), 33–45. <https://doi.org/10.1080/15332276.2016.1194672><https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/005.pdf>
- Iranmanesh, A. Darani, L. H. (2018). Effects of Movies and Gender on Learning English Idiomatic and Expressions Among Iranian EFL Learners. *MOJES: Malaysian Online Journal of Educational Sciences*, 6 (3), 1-11. <https://jice.um.edu.my/index.php/MOJES/article/view/12215>. Date accessed: 05 nov. 2018.
- Johnsen, Susan K. (2004). *Identifying Gifted Students: A Practical Guide*. Prufrock Press.
- Kaçar, T. (2017). *Türkiye’de çizgi film animasyon eğitiminin akademik yaratıcılık bağlamında incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Kadioglu Ates H., & Aktas E. (2017). Türkiye’de Üstün Yeteneklilerle Matematik Alanında Yapılan Araştırmaların İncelenmesi (Investigation of the Gifted in Mathematics Researches in Turkey), *Uluslararası Özel Yetenekliler Kongresi OZYEK 2017*, 7-9 Nisan/April 2017, İstanbul.
- Kadioğlu Ateş, H., Orhan Karsak, H. G. & Afat, N. (2018). Üstün Yetenekliler İçin Erken Çocukluk Döneminde Sosyal Beceri Eğitimi: Bir Alanyazın Taraması, *Uluslararası Özel Yetenekliler Eğitimi Kongresi 2018 (IGATE'18)*, 01-03 Kasım 2018, Malatya, Türkiye.
- Kadioglu Ates, H. & Afat, N. (2018). A case study investigating the language development process, early literacy experiences and educational problems of a gifted child. *Journal for the*

- Education of Gifted Young Scientists*, 6(4), 36-71. DOI: <http://dx.doi.org/10.17478/JEGYS.2018.83>
- Kanlı, E. (2011). Üstün zekâlı ve normal ergenlerin mükemmeliyetçilik, depresyon ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 33, 103-121
- Kelly, K. R., & Colangelo, N. (1984). Academic and social selfconcepts of gifted, general, and special students. *Exceptional Children*, 50, 551–554.
- Klimecká, E. (2020). Labelling of gifted children in the family from the perspective of teachers and its manifestations at school. *Journal of Contemporary Educational Studies/Sodobna Pedagogika*, 71(2): 196-212.
- Kulik, J. A. (2003). Grouping and tracking. *Handbook of gifted education*, 3, 268-281.
- Leana-Taşçılar, M. Z., & Kanlı, E. (2014). Üstün zekâlı ve normal gelişim gösteren çocukların, mükemmeliyetçilik ve öz-saygı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(2), 1-20.
- Lei, X. R. (2015). Perplexed issues on contemporary special education in China, *Teacher*, (18), 117
- Levent, F. (2011). *Üstün yeteneklilerin eğitiminde görüş ve politikaların incelenmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Liles, R. E. (2007). The use of feature films as teaching tools in social work education. *Journal of Teaching in Social Work*, 27 (3/4), 45-60.
- Lin, Li-Yun (2002). The effects of feature films upon learners' motivation, listening and speaking skills: *The Learner-Centered Approach*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED470811.pdf>
- Marcus, A. S. (2005). It is as it was: feature film in the history classroom. *The Social Studies*, 96 (2), 61-67.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1984). *Qualitative data analysis: a source book of new methods*. SAGE Publications.
- Newton, A. K. (1995). Silver Screens and Silver Linings: Using theater to explore feelings and issues. *Gifted Child Today*, 18(2), 14–43. <https://doi.org/10.1177/107621759501800206>
- Oakland, T. Rossen, E. (2005). A 21st-century model for identifying students for gifted and talented programs in light of national conditions: an emphasis on race and ethnicity. *Gifted Child Today*, 28(4): 56-64.
- Orhan Karsak, H. G. (2014). *Bireysel ve işbirlikli blogla bütünleştirilmiş yazma öğretiminin normal ve üstün zekâlı öğrencilerin yazma performanslarına etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Orhan Karsak, H. G. Gider, B. (2019). Metaphorical perceptions and views of teachers about gifted and talented students and their education. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(4), 961-982.
- Özbay, Y. (2013). *Gifted children and their families*. Hangar Marka İletişimi.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(11), 323-343.
- Özsoy, Y. (1981). Sorunlu çocuğun eğitimi sorunlu çocukların eğitiminde özel eğitim ilkeleri açısından yaklaşım. *Eğitim ve Bilim*, 6(33): 25-28.

- Paris, M. J. (1997). Integrating film and television into social studies instruction. ERIC (ED415177) adresinde alınmıştır.
- Phelps-Gregory, C. M., Frank, M., & Spitzer, S. M. (2020). Prospective elementary teachers' beliefs about mathematical myths: a historical and qualitative examination. *The Teacher Educator*, 55(1), 6-27.
- Pesen, A. Kahyaoğlu M. ve Saraçoğlu M. (2019) Üstün yetenekli öğrencilerin fen bilimleri derslerinde kendi kendine öğrenme becerileri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 14(3), 521-530.
- Preckel, F. Goetz, T. Pekrun, R., Kleine, M. (2008). Gender differences in gifted and average-ability students. comparing girls' and boys' achievement, self-concept, interest, and motivation in mathematics. *Gifted Child Quarterly*, 52(2), 146-159.
- Richards, J. C. (1987). The dilemma of teacher education in TESOL. *TESOL Quarterly*, 21(2). <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2307/3586732>
- Sak, U. (2010). *Üstün zekâlılar özellikleri tanılanmaları ve eğitimleri*. Maya Akademi.
- Sternberg, R. J. (2005). A model of educational leadership: wisdom, intelligence, and creativity, synthesized. *International Journal of Leadership in Education*, 8, 347-364.
- Stoddard, J. D. (2009). The ideological implications of using “educational” film to teach controversial events. *Curriculum Inquiry*, 39 (3), 407-433.
- Şan, İ. Boran, A. İ. (2013). Üstün yetenekli öğrencilerin bilimsel tutum düzeyleri (Malatya örneği). *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 6(3), 434-454.
- Şahin-Başfıncı, Ç. (2008). Bir pazarlama iletişim medyası olarak web ortamında içerik analizi yapmanın güçlükleri ve olası çözüm önerileri. *Yönetim*, 19(61), 52-71.
- Taylor, R. L., Smiley, L. R., & Richards, S. (2009). *Exceptional students: preparing teachers for the 21st century*. Higher Education.
- Uyanusta, M. (2015). Distopik Filmlerde Zaman ve Mekânın Yeniden Yaratımı, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Vatansever Bayraktar, H., Kadioglu Ates, H. ve Afat, N. (2019). An analysis on the relationship between primary school teachers' self-efficacy beliefs and attitudes towards gifted education. *International Journal of Eurasia Social Sciences* Vol: 10, Issue: 38, pp. (1099-1124).
- Walker, T. R. (2006) Historical literacy: reading history through film. *The Social Studies*, 97 (1), 30-34.
- Watts, R. (2007). Harnessing the power of film in the primary classroom. *Literacy*, 41 (2), 102109.
- Woelders, A. (2007). “It makes you think more when you watch things”: scaffolding for historical inquiry using film in the middle school classroom. *The Social Studies*, 98 (4), 145-152.
- Yakar, H. G. I. (2013). Sinema filmlerinin eğitim amaçlı kullanımı: tarihsel bir değerlendirme. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 21-36.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H, (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6.baskı)*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H, (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

-
- Yıldız, K. (2018). Türk sinemasında özel gereksinimli bireylerin temsili: zavallı filmi örneği, *3rd International Scientific Researches Congress on Humanities and Social Sciences (IBAD-2018)* July 9-11, 2018 Skopje-Macedonia.
- Yıldız, N. & Derman, S. (2020). Özel yetenekli çocuk okurların “Boğaziçi’nde Saklambaç” adlı esere yönelik görüşlerinin çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre incelenmesi, *TurkishStudies-Education*,15(2),1381-1397.<https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.40453>
- Yorulmaz, B. (2013). Pepee çizgi filminin din ve değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 6 Sayı: 24, 438-448
- Yurdigül, A. (2014). Eğitim olgusunun sinematografik anlatıdaki yeri üzerine bir yaklaşım denemesi (“Bal” Film Örneği). *Ekev Akademi Dergisi*, 60(60), 487-502.
- Zeidner, M. Schleyer, E. J. (1999). The big-fish–little-pond effect for academic self-concept, test anxiety, and school grades in gifted children. *Contemporary Educational Psychology*. 24(4), 305-329.